

Dkt. Marv Wilson, Manabii, Kipindi cha 28, Isaya, Chagua Vifungu vya 3

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 28, Vifungu Vilivyochaguliwa vya Isaya, Sehemu ya 3.

Sawa, nitaomba na tutaanza.

Tunaanza wiki hii tunahitaji msaada wako, Baba yetu. Sote ni wanafunzi, sote tunatafuta hekima, sote tunatafuta ujuzi wa mapenzi yako. Tunakiri kwamba tunakabiliwa na tatizo la kitheolojia la kusaga chakula mara nyingi. Tunajua mengi zaidi kuliko tunavyofanya.

Tumejifunza na kujifunza zaidi ya tulivyojifunza katika uzoefu wetu wenyewe. Hakika, tusaide kueleza maana halisi ya mambo ambayo tutasikia leo katika madarasa yetu yote. Asante kwamba neno lako ni mwamba.

Mfano wa maandiko ni kwamba yapo pale kila kitu kingine kinapofifia. Kama nabii wetu mwema Isaya anavyotukumbusha, ua hunyauka na kufifia, lakini neno la Mungu hudumu milele. Na kwa hivyo tunaomba kwamba tutasoma maandiko kana kwamba, kweli, maisha yetu yanategemea hilo.

Asante kwamba wewe ndiye nanga ya maisha yetu. Kila kitu kingine kinachotuzunguka kinapoharibika, tunaweza kutegemea wewe kuwa hapo. Ukweli huo utusaidie leo, naomba kupitia Kristo Bwana wetu. Amina.

Sawa, unapaswa kuendelea kufanya kazi katika somo lako la Isaya 1-27. Usisahau, dakika 20 katika hilo kwa siku, kila siku ina thamani kubwa kuliko usiku kucha siku 13 kuanzia sasa.

Je, hilo lina mantiki? Unaweza kukusanya kiasi sawa cha muda, lakini sehemu yake itapotea. Kusomea mtihani wa Biblia wa Kiingereza ni kama kujifunza lugha ya kigeni. Wataalamu wanasema ukisoma mara nyingi kwa vipindi vifupi, unajifunza mengi zaidi kuliko ukijaza kila kitu katika kipindi kirefu cha muda.

Kurudia ni mama wa kujifunza. Ukirudi na kugonga mambo mara kadhaa, hilo litakuwa na manufaa. Nataka kupitia vifungu vilivyochaguliwa.

Tumeanza kufanya hivyo. Mara ya mwisho nilipokuwa kwenye sura ya 1, tulizungumzia kuhusu taifa hili la waasi. Isaya ni taifa la waasi.

Ni wazi kwamba Isaya ana wasiwasi mkubwa kuhusu Yuda. Amepewa shtaka lake, ambalo nilisema lilikuwa sawa kwa njia nyingi, na Reeve. Huo ndio mzozo, kesi, kesi ambayo Mungu alikuwa ameiweka katika Mika sura ya 6, huku vilima vikiwa mashahidi wa maneno ya wakili mwendesha mashtaka, ambaye ni Yahweh kupitia gari lake, msemaji wake, Mika.

Jambo la mwisho nililozungumzia lilikuwa sawa tena na Mika 6. Mika 6 inajenga juu ya maneno ya Isaya. Anajenga hadi kilele chake na anauliza swali kwamba Bwana anahitaji nini. Watu wake walidhani kwamba dini ya nje ndiyo msisitizo.

Ni muhimu sana uelewe hili kwa sababu hii ndiyo aina ya mambo ambayo Yesu anayachukua. Sitaki kuongeza kwenye mila, sherehe, na sheria, bali kukata mtazamo wa ndani, kwa maana halisi ya kiroho, ambayo kwa Yesu huanza ndani na kutoka nje. Hafundishi hili kwa njia ya kibinafsi tu, bali pia, ni wazi jinsi tunavyoelewa ufalme wa Mungu.

Ufalme wa Mungu uko katikati yenu, lakini ufalme wangu si wa ulimwengu huu. Ufalme huu ambao Yesu alipaswa kutoa haukuwa mapinduzi ya ghafla, tupa Roma nje, panda Daudi wa Mogan huko Yerusalemu, nasi tutatupa mataifa mengine yote ya ulimwengu nje na kuanzisha utawala na utawala wetu. Hapana, ilikuwa zaidi kuhusu Malkuth Hashemayim, ufalme wa Mungu moyoni, moyoni jitiishe kwa utawala na utawala wa Mungu, na huanza upande wa ndani wa mambo.

Kile ambacho Yesu alifundisha basi ndicho hasa walichofundisha manabii. Ingawa kuna shutuma kali hapa ambapo watu wa Isaya wanafananishwa na watu wa Sodom na Gomora, mstari wa 10, kisha anarudi kwenye mada hii ya sherehe, dhabihu, na ibada, na anasema, dhabihu zenu ni nini kwangu, sadaka zenu za kuteketezwa, damu ya ng'ombe na mbuzi? Tena, inaonekana kupingana na Maandiko na kupingana na makuhani. Anasema, acheni kuleta sadaka hizi zisizo na maana, mstari wa 13.

Mara nyingi sana, utapata katika NIV tafsiri ya neno ubatili au ubatili huja kama isiyo na maana. Neno hilo lina wazo hili la utupu. Hazina maana.

Sio halisi. Unaweza kuwa unapitia mambo ya nje, lakini ndani ukweli unakosekana. Uvumba wako ni chukizo.

Anarudi kwenye mada hii, mwezi mpya, ambayo tuliiona katika nabii gani? Kumbuka ilikuwa Amosi. Alizungumzia kuhusu miezi mpya. Kumbuka mara moja kwa mwezi kuna mwezi mpya.

Itendee kama Sabato. Hakuna kazi iliyofanywa. Kwa hivyo, kwa kweli, katika Israeli ya kale, ulikuwa na Sabato ya kila wiki, na pia ulikuwa na likizo nyingine mara moja kila baada ya siku 28, takriban, kwenye kalenda ulipokuwa na mwezi mpya.

Sasa ukiangalia chini ya anga usiku wa leo, utaona mwezi mpevu. Kwa nini? Kuna nini usiku wa leo kwenye kalenda ya Kiyahudi? Pasaka. Na Pasaka ni tarehe 14 ya mwezi wa Nisani.

Chini ya mwezi mpevu. Mbili kati ya tatu zilihitiwa sherehe za hija za Israeli, Pasaka, na kisha katika msimu wa vuli, Sukkot, vibanda, ambavyo pia chini ya mwezi mpevu. Na kulikuwa na sababu ya hilo.

Wakiwa mahujaji, wengi wao wangetoka umbali mrefu, na kadri mwezi ungezidi kung'aa, baadhi ya watu hawa labda walilazimika kufanya sehemu ya safari yao gizani. Sikukuu hiyo ilifanyika chini ya mwezi mpevu. Kwa hivyo hapa, anarekodi sherehe hizi zote zinazohitajika.

Pasaka, Shavuot, Sukkot. Miezi mipya. Anasema, nachukia mambo haya.

Ni mzigo kwangu. Unaweza kuwa kama Sulemani wakati wa kuwekwa wakfu kwa hekalu, 1 Wafalme 8, na kuomba mbele za Mwenyezi huku mikono yako ikiwa imeinuliwa kuelekea mbinguni. Hatuna sehemu nyingi sana katika Biblia ambapo inazungumzia mkao wa maombi, ikiwa ni pamoja na kuinua mikono.

Tuna hilo katika 1 Wafalme 8 wakati wa kuwekwa wakfu kwa hekalu, na Isaya anazungumzia hilo tena hapa. Na anapozungumzia kunyosha mikono yako, kihalisi, ni mikono yako juu kuelekea Mungu. Mungu havutiwi na uchaji wa nje tu bali tena anataka uadilifu wa ndani wa maadili.

Na kisha anaweka upande wa pili kwenye mikono. Katika mstari wa 15, mikono yako imejaa damu. Na, bila shaka, anatumia hilo kwa njia zisizo za haki ambazo watu wa Mungu walikuwa wametendewa.

Na anatumia hilo kwa njia zisizo za haki ambazo watu wa Mungu walikuwa wakifanya. Lakini anatumia hilo kama mpito hadi masharti tisa yanayojitokeza. Unaona, hivyo ndivyo Paulo anavyoandika kitabu chake kizima cha Warumi.

1 hadi 11 inahusu sana theolojia. Inazungumzia wokovu, kuhesabiwa haki, utukufu, na dhambi. Kwa kweli ni orodha ya mafundisho ya Kikristo.

Kisha anaanzia katika masharti 40. Katika Warumi sura ya 12, ambapo anatoka kwenye theolojia ya hali ya juu hadi kwenye maadili, hadi kwenye jinsi unavyoishi. Na hivyo Isaya vivyo hivyo hapa.

Na maagizo haya manne ya kwanza ni maonyo kwa kuzingatia hali ya Israeli. Yote ni mambo hasi na yote yapo ili kuonyesha hisia za Mungu kuelekea uovu. Anasema, kwanza kabisa, jiosheni.

Au osheni na mjitakase. Huenda haya si majitaka ya kidesturi sana, lakini haya ni majitaka ambayo labda ni barua ya Kiyahudi zaidi katika Agano Jipya inazungumzia. Hilo limeandikwa na kaka wa kambo wa Yesu, Yakobo.

Na 4:8, Yakobo anasema nini? Mkaribieni Mungu naye atawakaribia. Safisheni mikono yenu, enyi wenye dhambi. Safisheni mioyo yenu, enyi wenye nia mbili.

Kwa hivyo, Yakobo anaposema najisi mikono yenu, anatumia hilo kama sitiari. Ni Hendiadys hapa, mbili kwa moja. Kwa kweli hen, kiwakilishi cha Kigiriki kisicho na uke kinachomaanisha moja.

Dia akimaanisha kupitia. Deuce akimaanisha mbili. Hendiadys, neno letu la Kiingereza, ambapo unachukua maneno mawili katika lugha ya asili ili kuwasilisha wazo moja.

Tuliona hilo katika Yona, simama, nenda Ninawi. Tunaona hapa. Osha na ujitakase.

Na kwa hivyo anazungumzia hatua ya kwanza ya utakaso 1 Yohana 1:7 au 1 Yohana 1:9 ili kuwa sahihi zaidi. Ukiungama dhambi zako, yeye ni mwaminifu na wa haki hata akusamehe dhambi zako na kukusafisha na udhalimu wote. Hapa tunazungumzia utakaso wa ndani wa kiroho.

Na hii ndiyo lugha ambayo maandiko hutumia. Inaanza katika manabii. Kisha sharti la tatu baada ya kuosha na kusafisha ni kuondoa uovu.

Ondoa uovu wa matendo yako. Watu wanaposhiriki teshuva ya kweli, kugeuka kweli, na kutubu, basi hii husababisha kuacha uovu. Neno la Kiebrania la toba, teshuva, linahusisha tendo la aina mbili.

Kwa mfano, inamaanisha kuachana na dhambi yako. Fanya 180. Geuza mwelekeo wako.

Geuka. Hiyo ndiyo maana ya teshuv. Na kisha inamaanisha baada ya kuacha dhambi zako au kuacha uovu wako, inamaanisha kumgeukia Mungu aliye hai ukiwa na roho moyoni mwako inayosema, samahani vya kutosha kuacha.

Kwa hivyo, anaona, tena, akiwaonya watu waache uovu. Hii ndiyo asili halisi ya toba. Kuondoa, kuacha kutenda uovu, kuondoa matendo au matendo maovu.

Na kisha anafikia masharti matano. Haya matano yote ni chanya. Anashughulikia mambo hasi kwanza.

Haya ndiyo mambo ambayo nabii anatafuta ambayo yanaonyesha utauwa wa kweli. Haya yanahusu maisha ya haki. La kwanza linapatikana katika mstari wa 17, ambapo anasema, jifunzeni kutenda mema.

Wanatheolojia, wanasaikolojia, na wafanyakazi wa kijamii, hasa ndani ya ulimwengu wa Kikristo, wamejadiliana ni kwa kiwango gani kutenda mema ni jambo la asili au ni kwa kiwango gani kutenda mema ni jambo jema. Na anasema, jifunze kutenda mema. Ni kwa kiwango gani unapaswa kufundisha? Naam, mwishowe nadhani ni vyote viwili.

Tukiamini Augustine, ambaye anasimama mabegani mwa Paulo, na wengine waliofuata dhambi hiyo ya asili ni kitu ambacho tunazaliwa nacho kinachotufanya tuwe na mwelekeo wa kutenda mema. Na tukiamini Warumi 8, ambayo inatumia neno Roho Mtakatifu mara nyingi, ambapo Paulo anazungumzia hitaji la Roho ili kukabiliana na asili hiyo ya zamani ya dhambi. Mtu wa Sarkakos, mtu wa kimwili, ni mtu wa roho ya Roho Mtakatifu.

Ndipo tunajua tunahitaji msaada wa Mungu ili kushinda. Kwa hivyo, ili kujifunza kutenda mema, Mungu ndiye mwalimu mkuu wa kujifunza kutenda mema. Ndiyo maana tunacho katika maandiko tunachokiita maadili.

Maadili kimsingi yanamaanisha jinsi ya kuishi na jinsi ya kuendesha mahusiano yako kwa njia inayofaa na ya kimungu kuhusiana na wanadamu wenzako. Kwa sehemu, elimu yetu ya chuo kikuu ni kujifunza jinsi watu wa Mungu wameelewa maisha mema ni nini na maandiko yanafundisha nini kuhusu maana yake anaposhiriki katika injili zinazohoji maana ya kuwa mwema. Sasa, kwa maana ya Paulo, kuvikwa haki ya mwingine kuna mengi ya kusema kuhusu maana ya kutenda mema badala ya kuwa na uwezo wa kujiwasilisha mbele za Mungu kwa maana ya wema na haki yako mwenyewe.

Sharti la pili ni kutafuta hukumu au haki na usawa. Tutarudi kwenye mada hiyo baada ya muda mfupi. Hili, bila shaka, linaendana vyema na utatu wetu wa kimaadili wa Mika 6.8, utendaji wa haki, uliowekwa.

Hufafanuliwa vyema kama matendo mema au ya neema kwa wengine na kisha kutembea mbele za Mungu kwa unyenyekevu, unyenyekevu, na uangalifu. Sharti lake la tatu ni ukandamizaji sahihi, hasa ukandamizaji wa wasio na uwezo wa jamii hiyo, walio maskini kiuchumi au wale ambao hawakuwa na mamlaka katika jamii, wasio na nguvu. Na hapa tunaona jinsi manabii wanavyosimama mabegani mwa Musa.

Musa ndiye anayezungumzia hasa yatima, mjane, na mgeni. Hao ndio watu waliokuwa wakionewa. Na hivyo, nabii anazungumzia kuhusu Israeli kuwa na wasiwasi kuhusu ukandamizaji.

Mada hii, ambayo usiku wa leo kwenye Pasaka tunakuja kuijenga katika maandishi haya, kutoka ilikuwa mamia ya miaka kabla ya siku za Isaya, lakini udhalimu na ukandamizaji na hitaji la ukombozi na ukombozi, maana ya neno Yeshua, ambalo Mungu huleta kwa Israeli wanapotoka Misri. Na kwa hivyo, hii inakuwa mada kuu: uhuru. Na, bila shaka, inakuwa msisitizo mkubwa katika kile tunachokiita leo theolojia ya ukombozi.

Marabi walipozungumzia amri saba zilizowajia wana wa Nuhu, yaani , kwa wasio Wayahudi ambazo wataishi nazo, mojawapo ya sheria saba za Nuhu ilikuwa kuanzisha mahakama za haki na inazungumzia jambo hili mahususi. Inayofuata, kuwatetea yatima. Na hapa, katika mstari wa 17, hii inatupeleka kwa yatima.

Katika moja ya maneno katika Agano Jipya la Kigiriki, tunapata maneno yetu ya Kiingereza yatima, yatima, yatima. Kutoka humo. Na yatima iliwakilisha kundi lililo dhaifu sana.

Hivyo, moja ya misemo ya kuvutia, maneno ambayo Mungu wa Israeli anatajwa katika Zaburi 68, mstari wa 5, baba wa yatima. Na kisha kurudi katika mstari unaofuata, mlinzi wa wajane. Na kwa hivyo, unaona nini katika amri hizi mbili za mwisho, amri ya nne na ya tano? Mtetee yatima na umtete mjanje.

Kwa hivyo, Mungu wa Israeli ni nani? Yeye ndiye baba wa yatima na mlinzi wa wajane. Maana hapa kutoka Zaburi 68, mstari wa 5, kama Israeli katika wimbo wake angetumia usemi huu, ilikuwa ukumbusho kwamba katika kiwango cha kila siku, wale waliowakandamiza yatima na wajane, bila shaka, walikuwa wakifanya hivi kwa Mwenyezi Mungu. Kuna uhusiano wa moja kwa moja kati ya utambulisho, tabia, sifa za Mwenyezi Mungu, kama anavyoelezwa katika Maandiko, na watu wake ambao wanapaswa kuonyesha wasiwasi huo.

Kama vile Yeye alivyo mtakatifu, wanapaswa kuwa watakatifu. Kama vile Yeye alivyo Mungu wa haki, wanapaswa kuwa wa haki. Kama vile Yeye alivyo mwenye rehema na huruma, vivyo hivyo watu wake wanapaswa kuwa wenye rehema na huruma.

Ombi hili kwa ajili ya mjane lilikuwa mojawapo ya kesi za kwanza za majaribio baada ya kanisa la Kikristo kuanzishwa. Unakumbuka kulikuwa na watu saba waliochaguliwa kusubiri mezani kwa ajili ya usambazaji wa chakula kwa wajane kwa sababu kulikuwa na tatizo hapa kati ya Wayunani na Waebrania, makundi mawili ya Wayahudi katika kanisa la kwanza. Na Stefano, bila shaka, ni mmoja wa wale waliochaguliwa miongoni mwa wale saba kushughulikia hitaji la vitendo katika jumuiya hii changa ya Wayahudi ya watu elfu kadhaa waliozaliwa siku ya Pentekoste.

Na sasa ilibidi wakabiliane na tatizo halisi la vitendo, na lilihusu wajane. Ukristo unakuja na hausemi, sawa, tutafanya nini sasa na wajane? Tayari walikuwa na desturi

iliyokuwepo kwa miaka 1,500, miaka 1,400 tangu Musa hadi wakati huu. Mjane alipaswa kupata haki zake za kisheria, ambazo mara nyingi zilinyimwa na walalamikaji matajiri.

Katika siku hizo, ikiwa mwanamke angepoteza mumewe, ikiwa ni aina ya ulimwengu wa mfumo dume, mara nyingi mwanamke angeweza kupoteza chanzo chake cha mapato. Mali wakati mwingine ingeweza kuwekwa rehani kwa mtu ambaye, na mjane angeweza kuwa familia hiyo, hasa mume, alikuwa na deni kubwa kwake. Na hata watoto wakati mwingine wangeweza kuuzwa utumwani kwa ajili ya kulipa deni.

Na kwa hivyo, utetezi wa kesi ya mjane ni dhana muhimu kuelewa kwa sababu inakuja moja kwa moja katika Agano Jipya. Na nadhani, jukumu la Ukristo wa Kiyahudi wa mapema unaoibuka, kuwajali walio dhaifu kiuchumi, ni muhimu sana kujua dhana hii inatoka wapi. Kwa hivyo, kanisa la kwanza halikulazimika kukusanyika na kubuni utamaduni wa kuwajali.

Ilikuwa tayari ipo. Ilikuwa tayari ipo katika vitendo. Na kanisa la kwanza kabisa ni mwendelezo wa Israeli, si mbadala wa Israeli.

Na kwa hivyo, Paulo anapoandika, hasa nyaraka zake za kichungaji, wasiwasi kwa mjane upo. Ilikuwa sehemu ya utamaduni wake. Sasa tunafikia mstari unaonukuliwa mara kwa mara katika mstari wa 18, ambao kisha, kwa kuzingatia shtaka hili na kisha wito wa fidia, kwa ajili ya marekebisho, unaongoza kwenye mwaliko huu.

Njooi sasa, tusemezane, asema Bwana. Dhambi zenu zijapokuwa nyekundu kama nyekundu, zijapokuwa nyeupe kama theluji, zijapokuwa nyekundu kama nyekundu kama bendera, zitakuwa kama sufu. Mwaliko huu maalum tunaouona hapa ni ule uliojaa watu matajiri sana.

Ikiwa picha inayojitokeza inatarajia kile mamia ya miaka baadaye katika Agano Jipya inachozungumzia kuhusu nguvu ya msamaha wa Mungu kwa maneno ya kuvutia sana, ni mstari huu. Nafikiri jinsi tunavyoweza kufafanua mstari wa 18 ni kuelewa tasnia inayokufa katika ulimwengu wa kale. Mdudu wa tolu ambaye tayari tumezungumzia kidogo katika Yona anahusika hapa.

Anasema, ingawa dhambi zenu ni nyekundu kama nyekundu, zitakuwa kama miteremko ya Mlima Hermoni inayoifunika nchi. Mlima Hermoni una urefu wa futi 3,000 kuliko mlima mrefu zaidi kwenye Njia ya Appalachian, Mlima Washington. Sasa, nimekuwa kwenye Bonde la Tuckerman huko Mlima Washington wiki ya kwanza ya Julai na nilipigana na mpira wa theluji.

Theluji huko juu, ingawa hiyo iko chini ya futi 7,000 juu. Mlima Hermoni unaifunika nchi, ambayo unaweza kuiona hapa juu, na Mlima Hermoni unatajwa katika Zaburi. Mlima Hermoni labda ulikuwa mlima ambapo Yesu alijaribiwa.

Na ingawa Wakatoliki watakuambia labda ni Mlima Tabori, unaoelekea Bonde la Yezreeli au Megido. Inasema katika Injili kwamba ulikuwa mlima mrefu sana. Na neno hilo dogo, refu sana, linaweza kuwa na marejeleo ya mlima huu wenye theluji juu yake.

Na inaitwa Mlima Hermoni. Kila mwezi wa mwaka. Nadhani ilikuwa zaidi ya miaka 10 iliyopita wakati wataalamu wa hali ya hewa waliacha kuhesabu wakati theluji huko juu ilikuwa na kina cha zaidi ya mita 50.

Juu. Kina cha mita 50. Kwa hivyo mtiririko huo mzuri hatimaye unakuwa Yordani ya Juu.

Yordani ya Juu pia hulishwa na chemchemi za Banias. Na chemchemi pia katika Hifadhi ya Mazingira ya Dan. Na sehemu hiyo ya kaskazini ya nchi ilikuwa wakati Waseleucid walipokuwa wakidhibiti eneo hilo.

Walijua ni wapi wangepanya vyema zaidi katika Israeli kwa ajili ya ibada yao ya asili. Kwa sababu sehemu ya kaskazini ya nchi ilikuwa na maji. Na ilikuwa na maji hayo mwaka mzima.

Na hivyo, uzuri wa miti na eneo hilo maji yanaposhuka na hatimaye kuingia Bahari ya Galilaya. Hilo lingeweza kukubali ibada ya asili, hasa mungu Pan. Na njia iliyoongoza, kama nilivyosema hapo awali, kwenye vita kuu mwaka wa 198.

Sasa karne mbili baadaye, katika siku za Yesu, ilikuwa Kaisaria Filipi. Lakini eneo hilo linalojulikana kama Bania katika ramani nyingi za Israeli leo likihifadhi neno hilo, hapo ndipo ibada ya asili na Mungu Pan. Na kwamba maji kutoka Hermoni na eneo hili lote katika Galilaya ya Juu.

Na kwa hivyo nabii hapa anapotaka kufanya ulinganisho, angeweza kutazama Mlima Hermoni kila wakati. Miaka kadhaa iliyopita katika moja ya siku hizo wakati mawingu yote na vitu vilivyokuwa hewani vilipoondolewa. Tulikuwa juu ya Mlima Tabori hapa.

Na ukiangalia juu ya Mlima Hermoni, ilikuwa kama ungeweza kuunyoosha mkono na kuugusa. Ilikuwa angavu sana, asubuhi na mapema sana. Na uzuri wa theluji, ingawa tulikuwa zaidi ya maili 40 kutoka hapa tukiangalia juu hapa.

Nilijambia, unaelewa sasa jinsi Isaya angeweza kufanya ulinganisho huo. Nami nikajiuliza, kuna uhusiano gani kati ya mioyo ya watu wenzake waliokuwa wakihitaji kusafishwa? Neno Foinike, bila shaka, kama tulivyo nalo hapa kwa miji ya Sidoni na Tiro, linatokana na neno la Kigiriki phoenix, ambalo linamaanisha zambarau. Na Wagiriki walipolazimika kupata jina la nchi ya Kanaani kando ya pwani, waliita Nchi ya Zambarau, ambayo ni maana ya zambarau.

Labda hapa ni kwa sababu ya maeneo kama Dori, jina la Dori nje ya pwani ambapo wanaakiolojia wamegundua ushahidi mkubwa wa tasnia hiyo inayokufa, haswa matumizi ya ganda la Murex, ambalo lilichukuliwa. Ilikuwa samaki aina ya shellfish aliyevuliwa kwa wingi kando ya pwani ya Foinike kutoka Tiro na kusini. Na kwa hivyo, katika maandishi ya kale, tuna usemi huu, zambarau ya Tiro.

sana kwa ganda dogo la Murex, ambalo lilipatikana kuwa na viungo viwili. Moja lilikuwa bluu nyeusi, na lingine lilikuwa nyekundu inayong'aa. Na unapounganisha bluu nyeusi na nyekundu inayong'aa pamoja, tasnia inayokufa ilitoa mavazi yenye rangi ya kuvutia.

Kwa hivyo, wazo la zambarau kuwa rangi ya kifalme au kukubaliwa katika mpangilio wa zambarau ni usemi tunaoupata katika ulimwengu wa kale. Baadhi ya mavazi haya, na kuna kundi la mapipa ya kufa ambayo kitambaa kingewekwa, wakati mwingine hadi mara kumi, ili kutoa rangi nyekundu. Sasa, neno nyekundu ni neno tola, ambalo pia linahusiana na tasnia ya kufa, lakini hili tena linatokana na mdudu.

Kumbuka tulizungumzia katika Yona kuhusu maana mbili, tola katika Biblia, kama marejeleo, kwanza kabisa, kwa mdudu mwenyewe, aina ya mdudu wa vimelea aliyeishi kwenye miti, ambaye, kama tutakavyoona hivi punde, alikuwa aina ya mdudu wa vimelea. Pili, kisha ikatokea wakati mdudu huyu mdogo alipochukuliwa na kusagwa ndani ya maji, alitoa rangi isiyo na rangi, ambayo Biblia, kwa kawaida kwa Kiingereza, hutafsiri kama neno krimsoni. Kwa kuwa ni dutu isiyo na rangi, haikuweza kutokomezwa.

Kwa hivyo, ilikuwa dutu ya kikaboni inayotafutwa sana kwa tasnia inayokufa kwa sababu ya ubora wake usiofutika. Haikuweza kuoshwa. Kile ambacho nabii anafanya hapa katika tamathali zake za hotuba ni kuonyesha tofauti kati ya dhambi, na nadhani kuna uhusiano hapa kati ya dhambi hizi na mikono yetu kuchafuliwa na damu.

Lakini hata hivyo, mwaliko wa Mungu ni kuelekea msamaha, unaokuja kupitia kwake, ambao unatoa tofauti kubwa kupitia msamaha wake. Kwa hivyo, Israeli ingekuwa moja ya mataifa yenye nguvu zaidi kama vilele vya Hermoni vilivyofunikwa na theluji, au kama kondoo waliooshwa katika Mto Yordani kabla ya kukatwa manyoya. Watakuwa kama sufu.

Nadhani basi takwimu hii labda ina nguvu sawa katika matarajio kwa kutumia taswira ya maneno, na hivyo ndivyo Waebrania walivyofundisha theolojia yao kwa kutumia mlinganisho. Theolojia nyingi tulizo nazo katika Biblia ya Kiebrania zinafanana na maisha ya kila siku. Mungu ni baba.

Mungu ni mchungaji. Dhambi ni kama mpiga upinde anayekosa lengo. Kuna mambo mengi kati ya haya ambayo Mungu hutumia kupitia mifano ya usemi ili kuwasilisha ukweli huu usio na mwisho.

Jambo la pili ninalotaka kuzungumzia leo ni kifungu hiki katika sura ya 2, ambacho kinatuzungumzia kuhusu ushindi wa ufalme wa Mungu. Tumeona kifungu hiki hapo awali, na Mika na Isaya, mmoja anaweza kuwa alikopa kutoka kwa mwingine kwa sababu lugha iko karibu sana kusema kwamba kila mmoja peke yake alikibuni kwa kujitegemea. Kwa hivyo, mmoja alikopa kutoka kwa mwingine au wote wawili wanarudi kwenye chanzo kingine huru ambacho sasa kimepotea.

Lakini yanaakisi fundisho hapa kuhusu utimilifu wa hatimaye wa ufalme wa Mungu. Kwa hivyo, tuna ulinganifu hapa na Mika 4, 1-3. Sasa, mambo machache ninayotaka kuyasisitiza tena.

Itatimia katika siku za mwisho. Siku za mwisho zilianza lini? Zilianza katika Agano Jipya. Kifo, ufufuo, kupaa kwa Kristo kulianzisha siku za mwisho.

Tunajuaje hilo? Naam, kuna maandiko kadhaa ya Agano Jipya. Mojawapo ya bora zaidi unayoweza kutoa kuhusu hilo kuonyesha kwamba siku za mwisho tayari zimeanza ni Waebrania, mistari michache ya ufunguzi. Kwa njia nyingi na mbalimbali, Mungu alizungumza na baba zetu wa zamani kwa njia ya manabii.

Hilo ndilo tunalojifunza. Lakini katika siku hizi za mwisho, amesema nasi kupitia Mwanawe. Kwa hivyo, Agano Jipya linatangaza kwamba siku za mwisho zilianza na kuja kwa Kristo.

Katika usemi huu, siku za mwisho au kwa Yom Ha'Hu na katika siku hiyo, tumekuwa tukiona fomula hii ya kinabii. Mara nyingi hutabiri kwamba enzi ya Kimasihi ilianzishwa na kuja kwa kwanza kwa Kristo na kufikiwa kilele au kukamilika wakati wa kuja kwa pili kwa Kristo. Tulizungumzia hili kwa dhana ya Yom Yahweh ya Yoeli.

Kwa hivyo, hii inaleta, kama ilivyokuwa, kipindi cha Kimasihi, ambacho ni mfano wa fomula hii. Itakuwa katika siku za mwisho kwamba mlima wa nyumba ya Bwana, ambao ni Mlima Sayuni, huko Yerusalemu, unaonyeshwa hapa. Mlima wa hekalu kama mlima mrefu zaidi wa milima.

Ili kuelewa hili katika muktadha wake, inabidi uelewe tena kitu kuhusu maisha ya Mashariki ya Karibu ya kale jinsi kila utamaduni ulivyokuwa na imani kwamba Mungu na mwanadamu waliwasiliana mahali pa juu, juu ya mlima, juu ya mahali pa juu. Mungu hakukiuka aina hiyo ya mawazo ambayo yalikuwepo tangu zamani za kale.

Kwa hivyo, anasema, Musa, nina 613 kwa ajili yako. Tutakuanza na 10. Tutaziweka kwenye mbao mbili na kupanda mlima.

Hapo ndipo utakapowapokea. Yesu anafanya mafundisho yake, Mahubiri ya Mlimani, katika desturi hiyo. Mlima Safoni ndipo Baali na El na Anati na pantheon yote ya Kanaani wanapoishi.

Ilidhaniwa kuwa ilikuwa kaskazini. Zeus aliishi kwenye Mlima Olympus katika ulimwengu wa Kigiriki. Na Ziggurats katika ulimwengu wa Mesopotamia.

Kwa hivyo, watu wa kale waliamini miungu yao ilikaa juu ya mlima mrefu. Lakini maandishi hapa yanasema huu utakuwa mlima mrefu zaidi. Kwa hivyo, kitu cha mfano kinaendelea hapa.

Mkuu wa milima mirefu alionyesha kwamba mwishowe, Mungu wa Israeli na wale wanaofuata mafundisho ya Mungu wa Israeli watahinda ufunuo au makutano mengine yote yanayotarajiwa kati ya miungu. Na hii itakuwa juu kuliko mlima mwingine wowote. Njia ya kusisitiza kwamba siku moja, dini ya Israeli ilikuwa dini na kwamba Mungu wake alikuwa Mungu.

Kwa hivyo, mlima huu, kama ilivyokuwa, utaimarishwa kuwa mrefu kuliko kilima kingine chochote. Na Yerusalemu ikiwa kitovu cha kijiografia cha utimilifu huo inaonyesha hapa ushindi wa ufalme wa Mungu. Tunajua kwamba lugha hapa inatupeleka katika Enzi ya Kimasihi kwa sababu inasema mataifa yote yatamiminika kwenye mlima huu na watu wengi watakuja.

Huenda hili linatarajia kuongoka kwa mataifa, kuongoka kwa Mataifa katika siku za mwisho kuanzia Pentekoste na kuendelea. Na linazungumzia kutiririka, neno kutiririka hadi mlima huu. Ni neno ambalo kwa kawaida hutumika kuhusu mito katika ulimwengu wa kale.

Kwa hivyo, tuna mkondo wa watu wanaokuja kwa sababu za kiroho. Nyumba ya Mungu wa Yakobo, nyumba ya Mungu wa Yakobo. Hii ilikuwa katika Torati mahali ambapo jina lake lingeishi.

Hili ni hekalu la Mungu linalowakilisha uwepo Wake. Uwepo Wake kama alivyotawazwa kwa mfano juu ya makerubi. Na kwa hivyo, kuna uzingatiaji wa kimungu katika kifungu hiki.

Njoo twende juu, mstari wa tatu. Kitenzi kile kile ambacho Biblia ya Kiebrania inaishia nacho. Usemi huo mdogo unaongoza kwenye nomino aliyah, ambayo inamaanisha kupanda juu, ambayo inamaanisha unapohamia Israeli, unapanda juu.

Kwa upande wa kiroho, unaenda Sayuni unapofanya hija huko. Kwa hivyo, watu hawa wote, kana kwamba ni kwa sababu gani, sasa wanamjia Mungu wa Yakobo?

Kwa mafundisho ya kiroho ili atufundishe njia yake ya kugundua mapenzi ya Mungu. Na kwa hivyo, tunayo ili tuweze kutembea katika njia zake.

Hii ndiyo sababu nadhani Wakristo wanahitaji Agano la Kale. Ninaweza kukupa sababu nyingi, lakini hii ni ya msingi sana. Ni maelezo ya jinsi tunavyoelewa imani yetu.

Naam, imani na kanuni za mwenendo na mifumo ya mafundisho. Na kauli na mafundisho ni muhimu katika kuwaunganisha watu na kujua wanachoamini na kukiri wanachoamini. Lakini Agano la Kale linaelezea jambo hili kama safari ya imani.

Kama mwendo wa imani , na tunahitaji mafundisho ya Mungu, amri zake za kutuweka katika njia ya uzima, kutuweka mbali na matuta na mitaro. Na hivyo, Torati Adonai, mafundisho au mwongozo au mwongozo wa Bwana, ilipaswa kutolewa kwa watu wake ili kuwafundisha njia zake.

Kwa hivyo, taswira hiyo ni matembezi. Tuko safarini. Na nadhani mataifa, mataifa ya dunia yanayokuja chini ya Utawala Wake na yanatafuta mapenzi Yake, yanaingia chini ya taswira hiyo.

Ili waweze kutembea katika njia zake, na hivyo, kama Zaburi 118 inavyosema, mtu anazungumzia kuhusu kutembea. Kwa hivyo, Nuhu alitembea na Mungu.

Kwa hivyo, Henoko alitembea na Mungu. Kwa hivyo, Ibrahimu alikuwa katika safari ya imani. Kwa hivyo, unapokuja kwenye mafundisho ya Yesu katika Injili, anatumia hili.

Kuna njia mbili. Njia nyembamba inayoongoza kwenye uzima, njia pana inayoongoza kwenye uharibifu. Unaichukua katika kitabu cha Matendo, Hoddas.

Na kanisa la kwanza likamjua Yesu, ambaye ndiye njia, ukweli, na uzima. Na jumuiya hiyo ya imani ndiyo njia ambayo watu walikuja chini ya mafundisho Yake. Na hivyo, kama hili linavyoonekana katika Nyaraka, Paulo, akijua kifungu hiki cha Kiebrania, anasema, enendeni kama watoto wa nuru.

Sasa, labda Paulo anachoma upanga wake kidogo katika jumuiya ya Waessene pale. Kwa sababu walikuwa watoto wa nuru na watoto wa giza, na anasema, unataka kuwa mmoja wa watu wazuri.

Tembeeni kama watoto wa nuru. Lakini taswira ya kutembea na Bwana ni taswira muhimu sana hapa. Na Mataifa wanahusika katika wazo hili.

Nimewahi kusema hapo awali, na nilijadili hili kwa kiasi fulani katika kitabu cha Baba yetu Ibrahimu. Nadhani moja ya njia ambazo kanisa lilikosea ni pale lilipoanza kuwa

na msimamo mkali na kuzingatia sana mfumo wa imani badala ya kujifunza kuhusu kuishi na jinsi Mungu anataka watu wake waishi katika uhusiano na wengine. Tunajifunza kuhusu jinsi Mungu anataka tujifunze njia zake ili tuweze kutembea katika njia zake.

Kwa maana kutoka Sayuni inatoka sheria na neno la Bwana kutoka Yerusalemu. Sasa, mwisho wa haya yote, kilele chake, ni amani ya kudumu na ya kudumu. Kwa hivyo, nadhani lugha hapa inatupeleka hadi mwisho wa enzi ya kanisa, hadi mwisho wa enzi ya kimasih, hadi wakati wa kuja mara ya pili, ambapo tuna kilele cha ufalme wa Mungu.

Ambapo Bwana Mwenyewe ataweka utawala Wake wa haki duniani bila migogoro ya kimataifa, na nchi zote zitaishi kwa amani. Kumbuka kidogo kidogo cha ziada ambacho Mika anatupa.

Kila mtu ataishi chini ya mzabibu wake na chini ya mtini wake na hakuna atakayemtia hofu. Ni wazo kwamba unaweza kuishi nje ya miji yako yenye kuta na usalama hautategemea ni nani aliye na mfumo bora wa kujilinda. Ni nani anayeweza kuishi katika miji yenye ngome ya nyakati za Biblia na kuhakikishiwa kwamba wataokoka.

Hapana. Jambo hili lote linakuja kwa kuingilia kati kwa Mungu. Ufalme huu utakuwa jamii isiyo na vita ambapo hata sanaa ya vita vya kijeshi itapotea.

Sio amani ya silaha, bali amani ya kweli iliyotumwa na Mungu. Wakati zana za vita zinapogeuzwa kuwa zana za kilimo, taifa halitajifunza vita tena.

Kwa hivyo, tunaona sinekdoki ambayo tuliizungumzia hapo awali. Ambapo ni usemi wa tamathali ambapo sehemu hutumika kwa ajili ya kitu kizima au kitu kizima kwa ajili ya sehemu. Kwa hivyo, kuachwa kwa silaha mbili, panga na mikuki, kunarejelea kupokonywa silaha kabisa.

Kubadilishwa kwa hili kwa uzuri kunawakilisha amani kamili inapozungumzia kuhusu majembe madogo ya plau, ambayo yalikuwa ncha ndogo za chuma zilizotumika kulima ardhi. Kwa hivyo, inarejelea aina tofauti ya maisha. Kwa hivyo, kwa muhtasari, hapa kuna amani ya nje, amani isiyo na silaha kabisa na bila hofu, amani ya kudumu.

Amani inayotokana na mwanadamu ni dhaifu na wakati mwingine huvunjika. Hapa, tuna amani ya kudumu kwa sababu imeanzishwa na Mfalme wa Amani. Atahukumu miongoni mwa mataifa.

Ufalme wake utahusisha ulimwengu wote na utajengwa juu ya haki, utajengwa juu ya hali ya kiroho ya kweli. Huo utakuwa msingi wa amani hiyo. Utakuwa ukitawaliwa tena na ufunuo wa Mungu.

Kwa hivyo, kulinda amani ni jambo muhimu kulifuatilia. Mathayo 5:9, Heri wapatanishi. Huo ni wito mzuri.

Angalau unajua itakuwa kazi thabiti. Hutahitaji kukusanya ukosefu wa ajira ikiwa wewe ni mleta amani hadi kila mtu awe sawa, akigundua kuwa amani ya mwisho inasimamiwa na Mungu, si ujanja tu, kujifunza ujuzi wa mazungumzo.

Mambo hayo ni muhimu, lakini tunazungumzia hapa kuhusu njia ya mwisho ambayo Mungu anafafanua hili. Ana mengi ya kufanya nayo. Kwa hivyo, kozi za sayansi ya siasa, zije.

Waleta amani, waache waimarishwe. Lakini wanatufikisha tu katika hatua hadi hatimaye upande wa kiroho au wa kidini wa hili utakapoingizwa katika mlinganyo huo. Sawa, ndivyo itakavyokuwa kwa leo.

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 28, Vifungu Vilivyochaguliwa vya Isaya, Sehemu ya 3.